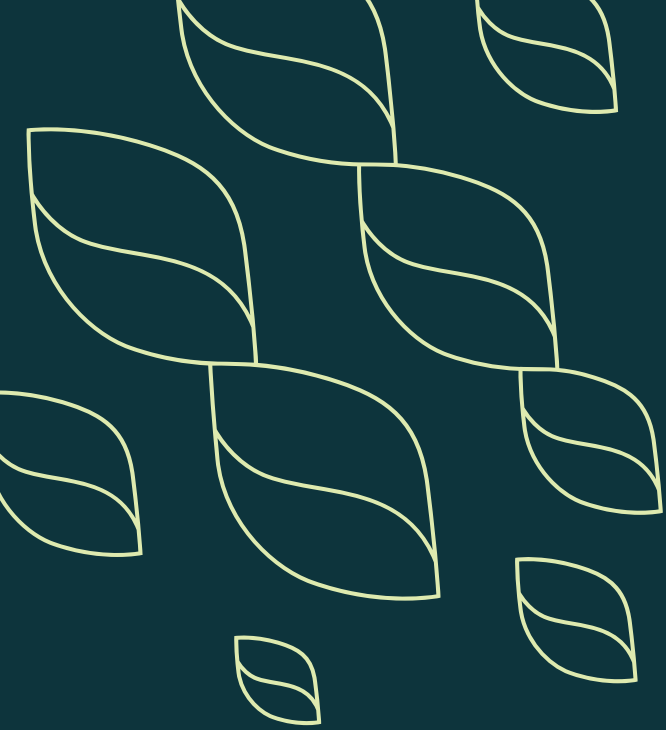

Lapsiasiavaltuutetun esitykset Petteri Orpon hallitusohjelmaan 2023-2027

Avausseminaari
2.5.2023
Säätytalo

Lapsen etu perustuslakiin

- Lapsen oikeuksien huomioon ottaminen ensisijaisena harkintaperusteena tulee turvata perustuslain tasolla.
- Säännöksellä vahvistetaan lapsen edun huomioimista kaikessa lapsiin suoraan tai välillisesti kohdistuvassa päätöksenteossa ja muussa toiminnassa.
- Säännös velvoittaa lainvalmistelijoita ja lapsia koskevia päätöksiä tekeviä huolehtimaan lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista.
- Lapsen etu -perusoikeussäännös säädetään osana muita perustuslain muutostarpeiden toteutusta.

Lapsia koskeva tiedontuotanto ja lapsitutkimus kuntoon

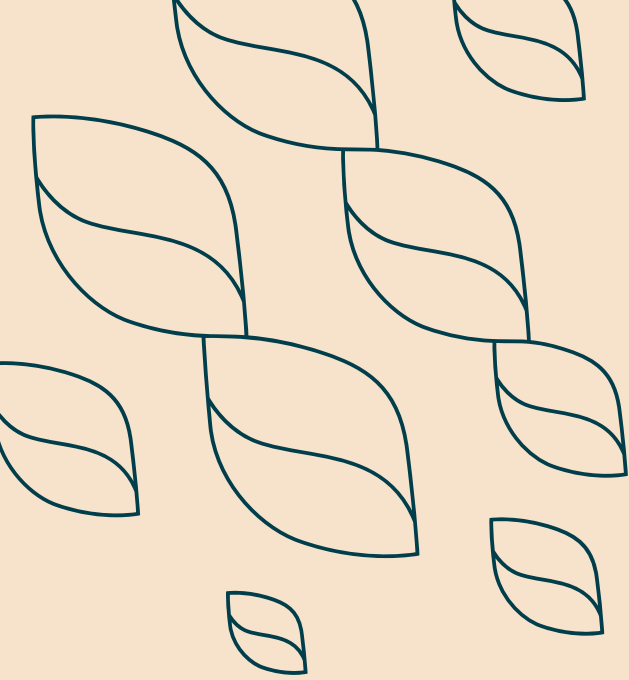
- Lasten hyvinvoinnin edistäminen edellyttää riittävää ajantasaista tutkimustietoa.
- Monitieteisen lapsitutkimuksen asemaa on vahvistettava tutkimusinstituutioissa.
- Lapsia koskevan indikaattoritiedon tulevaisuus on turvattava.

Vahvistetaan lasten oikeutta vaikuttaa omiin asioihinsa

- Vahvistetaan lapsen omaa ajattelun, omantunnon ja uskonnonvapautta.
- Lasten oikeutta vaikuttaa omaan terveydenhoitoonsa tulee vahvistaa (mm. intersukupuoliset lapset, pikkupoikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset, terveystietojen luovutus).
- Lapsen oikeus päättää juridisesta sukupuolestaan on turvattava.

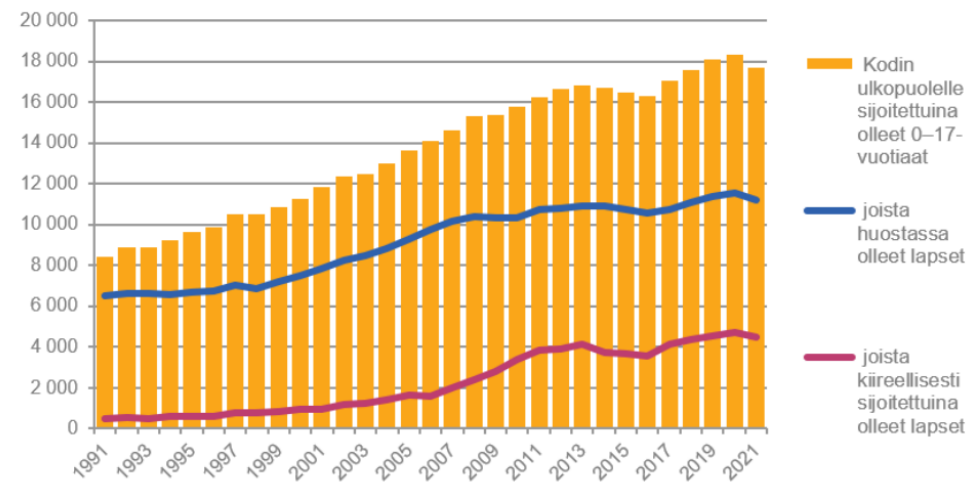
Koulutus kuntoon varhaiskasvatuksesta korkeakouluun

- Oppiminen on yksi keskeisistä lapsen oikeuksista.
- Suomi tarvitsee koulutettuja ikäpolvia kestävän talouskasvun tueksi.
- Varhaiskasvatuksen kriisi on ratkaistava.
- Oppimisen erot ja vajeet perusopetuksessa on poistettava.
- Oppimisen tuki toisella asteella on varmistettava.
- Korkeakouluissa on koulutettava riittävä määrä hyviä ammattilaisia lasten kasvun ja hyvinvoinnin tueksi.
- Koulutukseen on panostettava niin, että jokaisen lapsen oikeus oppia toteutuu täysimääräisesti.

Lastensuojelulain kokonaisuudistus jatkuon

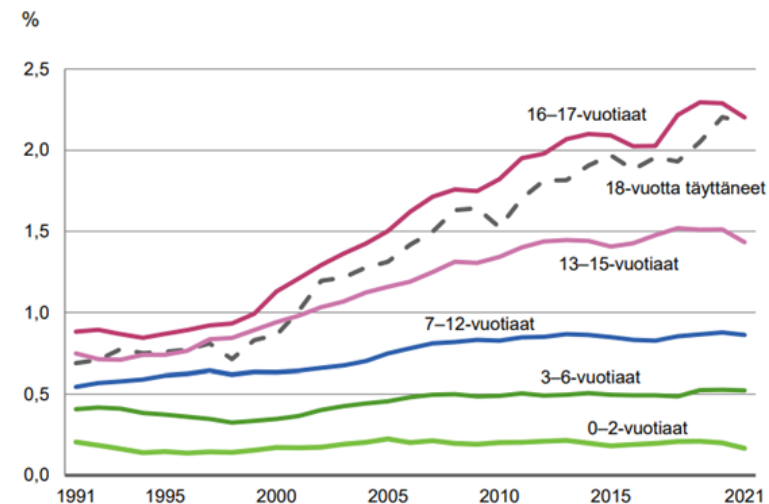
- Lastensuojelulain kokonaisuudistuksen jatkaminen on välttämätöntä.
- Uudistuksessa tulee selkiyttää lastensuojelun suhde muihin lapsi- ja perhepalveluihin ja tehdä rohkeita uudistuksia nykyisiin käytäntöihin.
- Lastensuojelussa tulee kunnioittaa lapsen oikeuksia samalla, kun lapset ja perheet tulevat autetuiksi.

Kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset sekä heistä huostassa ja kiireellisesti sijoitettuna olleet lapset vuosina 1991–2021*

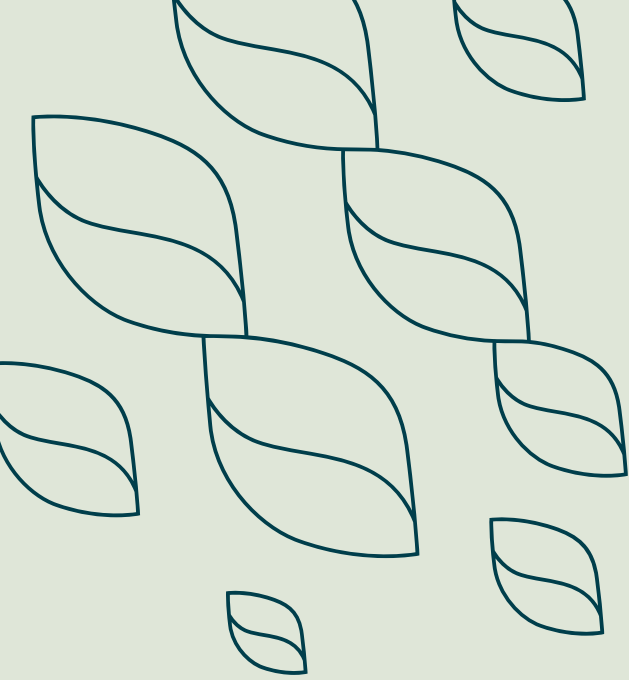
*Sama lapsi voi sisältyä sekä kiireellisesti sijoitettuihin että huostassa olleiden lukumääriin.

Kuvio 2. Vuoden aikana huostassa olleet lapset (lapsen ikä 31.12.) suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön vuosina 1991–2021, %*.

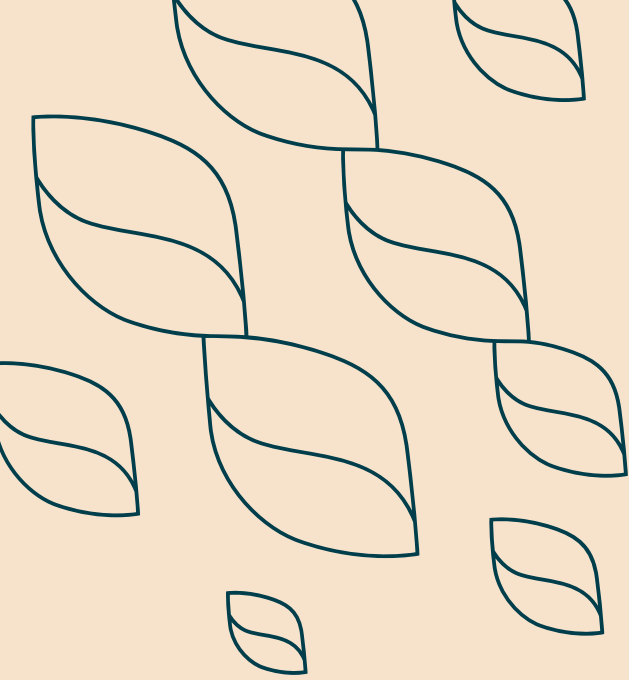
* Huostaanotto päättyy viimeistään silloin kun nuori täyttää 18 vuotta.

Tiedot on poimittavissa Solkanet-indikaattoreista 478, 479, 480, 481, 482, 1077.

Torjutaan lapsiköyhyyttä

- Köyhyydellä on lyhyt- ja pitkäkestoisia haitallisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja yhteiskunnan kantokykyyn.
- Lasten ja perheiden taloudellinen selviytyminen tulee vaikeina aikoina turvata.
- Sosiaaliturvajärjestelmässä on nykyistä paremmin huomioitava perheiden monimuotoisuus ja esimerkiksi vuoroasuvien lasten taloudellinen tilanne.
- Sosiaaliturvauudistuksessa tulee tehdä jatkuvaa tutkittuun tietoon pohjautuvaa lapsivaikutusten arviointia.
- Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteeksi tulee asettaa lapsiköyhyyden estäminen ja poistaminen.

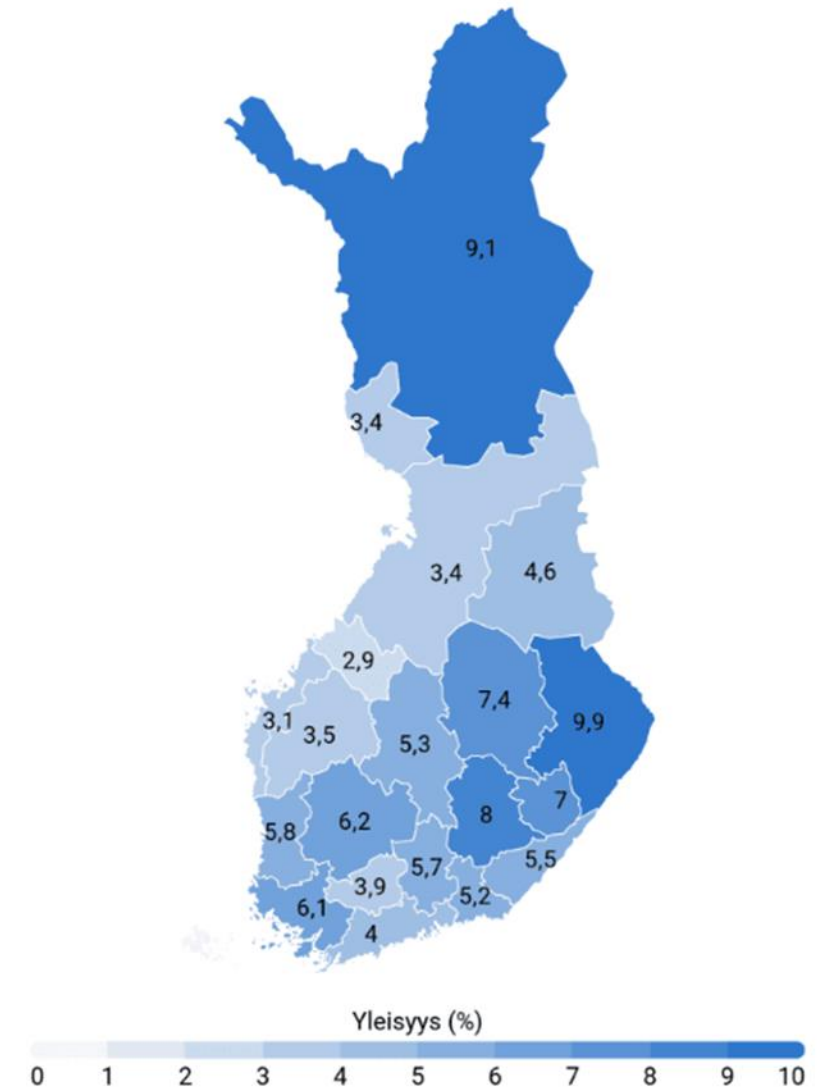
Suojellaan lapsia väkivallalta

- Lasten kokema ja tekemä väkivalta on lisääntynyt. Siihen tulee puuttua tehokkain keinoin.
- Lapsiin liittyviä väkivallan vastaisia ohjelmia tulee jatkaa ja rahoittaa.
- Lapsiin kohdistuvaa vakavaa väkivaltaa kuvaavan materiaalin hallussapidon ja levittämisen kriminalisointia tulee edistää.

Alaikäisten päihde- ja mielenterveyspalvelut kuntoon

- Lasten mielenterveys- ja päihdeongelmien kielteinen kehitys tulee katkaista.
- Lasten hyvinvointiin ja terveyteen tulee panostaa kaikissa lasten elin- ja kasvuympäristöissä.
- Perustason palvelujen roolia lasten mielenterveyden hoidossa tulee vahvistaa ja erikoissairaanhoito sekä erityispalvelut tulee tarjota niitä tarvitseville.
- Päihdeongelmaisten lasten pääsy heidän tarpeitaan vastaavaan hoitoon tulee järjestää.
- Suomessa tulee toteuttaa vastuullista alkoholi- ja huume politiikkaa, jossa alaikäisten päihteiden käyttöä ja sen haittoja vähennetään systemaattisesti.

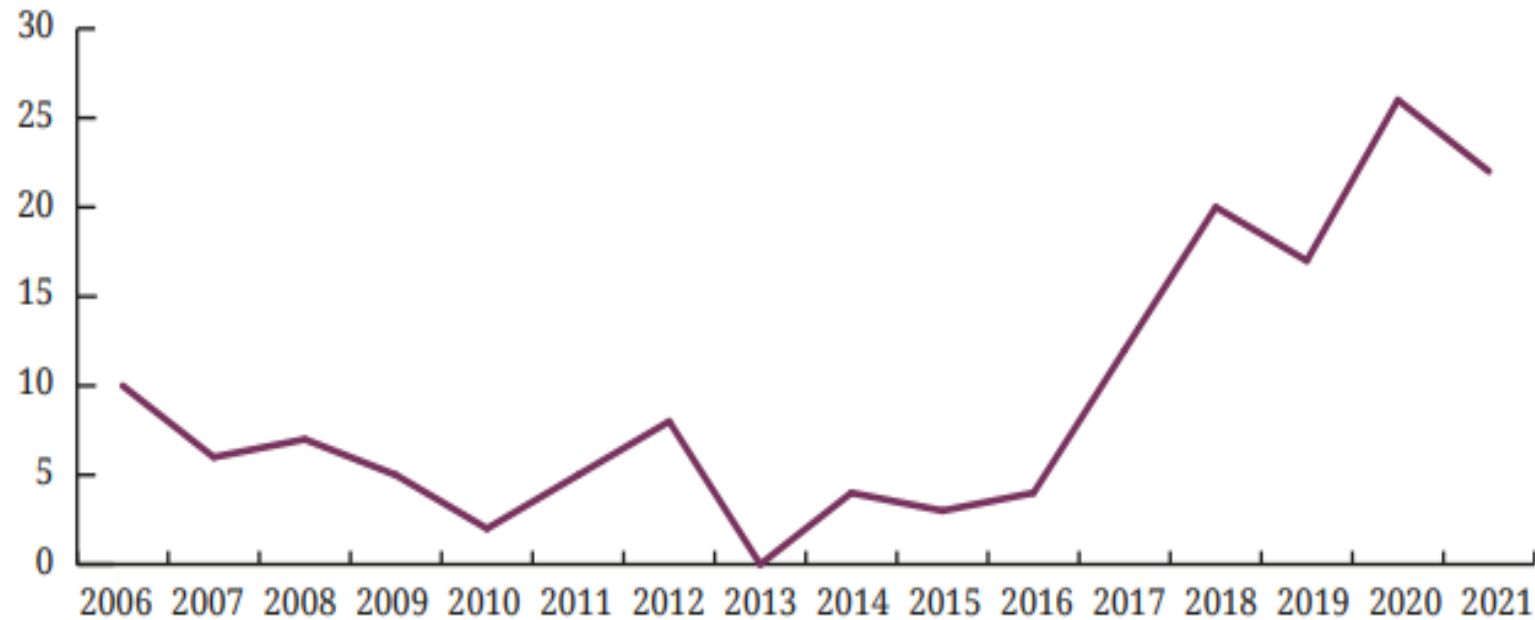
ADHD-lääkehoidon yleisyys pojilla
7–15-vuotiaat sairaanhoitopiireittäin vuonna 2018

Lähde: Lääkärehti 22/2020

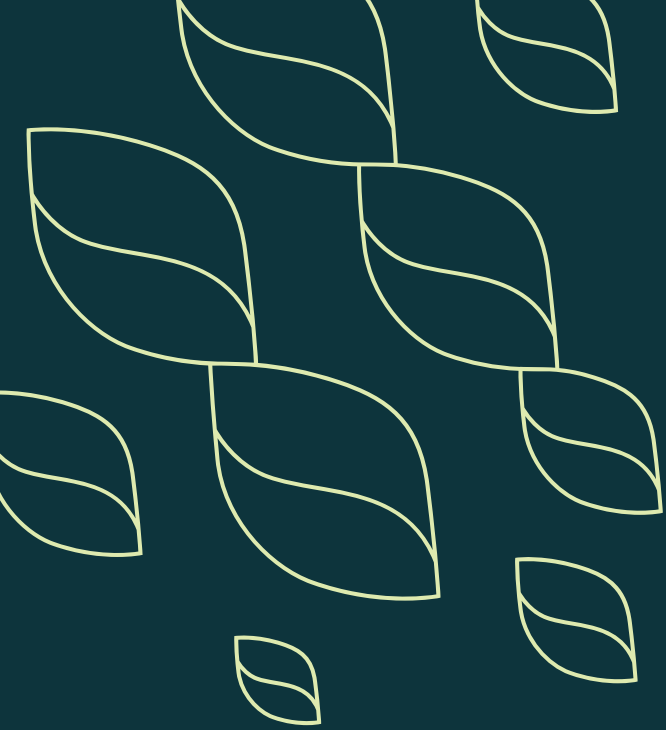
Eniten ADHD-lääkkeitä määrätään Itä-Suomen pojille ja vähiten Pohjanmaalla asuville tytöille. Tilasto ei suoraan kerro kuinka moni alueen lapsista käyttää ADHD-lääkkeitä, koska siinä ovat mukana myös lääkekokeilut. Yhdelle lapselle voidaan kokeilla useita lääkkeitä.

Huumeisiin kuolleet 0-19-vuotiaat vuosina 2006–2021

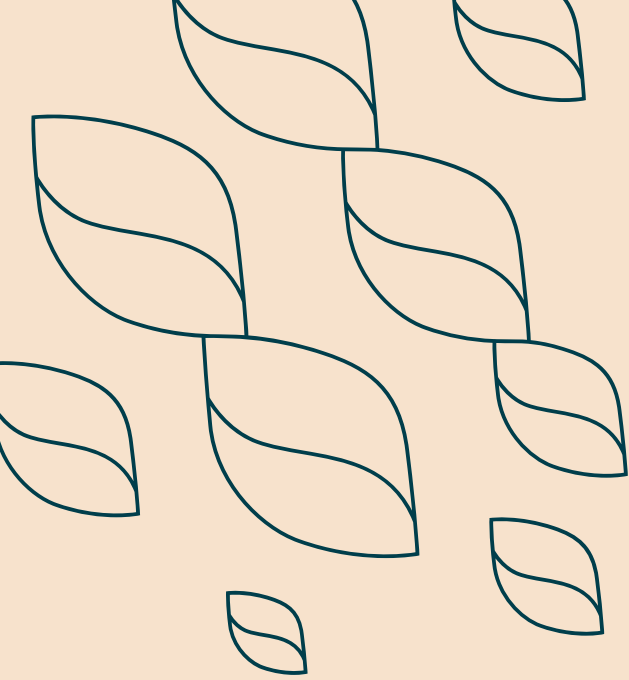
Kuvio 1. Huumeisiin kuolleet 0–19-vuotiaat vuosina 2006–2021. Lähde: Tilastokeskus.

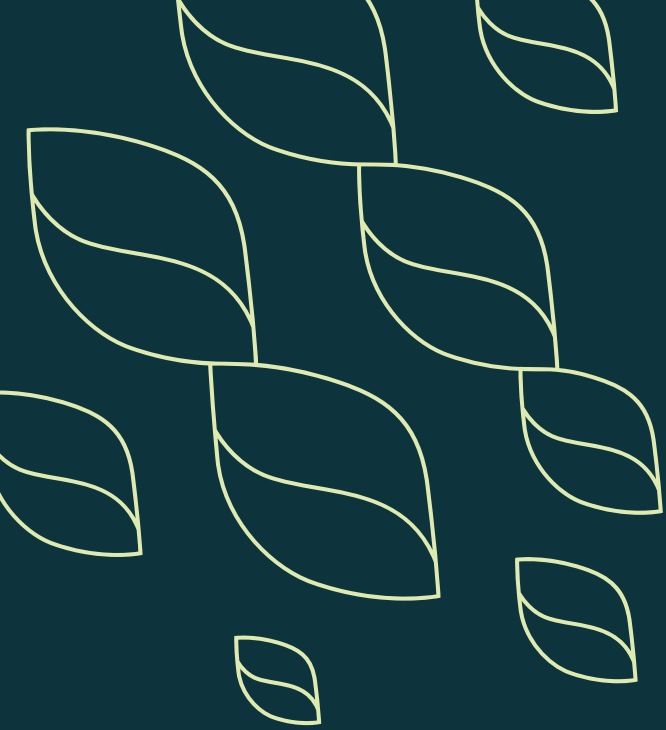
Otetaan nuorisoriikollisuus hallintaan ja kunnostetaan alaikäisten rikoksentekijöiden seuraamusjärjestelmä

- Lapsen syyllistyminen rikokseen on tragedia niin lapselle, perheelle kuin koko yhteiskunnalle.
- Alaikäisten rikollisuutta on ennaltaehkäistävä ja siihen on puututtava tehokkain toimin.
- Lasten parissa on tehtävä jalkautuvaa moniammatillista työtä.
- Nuorisorangaistuksen käyttöä on lisättävä.
- Alaikäisten tutkinta- ja vankeusvankien asema on ratkaistava lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla.
- On selvitettävä, tuleeko Suomeen perustaa rikoksilla oirelevien alaikäisten hoitoon erikoistuneita laitoksia.

Turvataan haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeudet

- Lapsen oikeudet ja hyvinvointi voivat vaarantua vähemmistöaseman tai tilannekohtaisen haavoittuvan aseman vuoksi.
- Haavoittuvassa asemassa olevien lasten tarpeet tulee tunnistaa nykyistä paremmin ja heidän oikeutensa tulee turvata.

Turvataan saamelais- ja romanilasten oikeudet

- Tuoreet selvitykset osoittavat, että saamelaislasten ja romanilasten oikeudet omaan kieleen, kulttuuriin ja hyvinvointiin eivät kaikilta osin toteudu.
- Lapsiasiavaltuutetun selvityksissä nostetut suositukset tulee toteuttaa ja saamelaiskäräjälaki uudistaa.

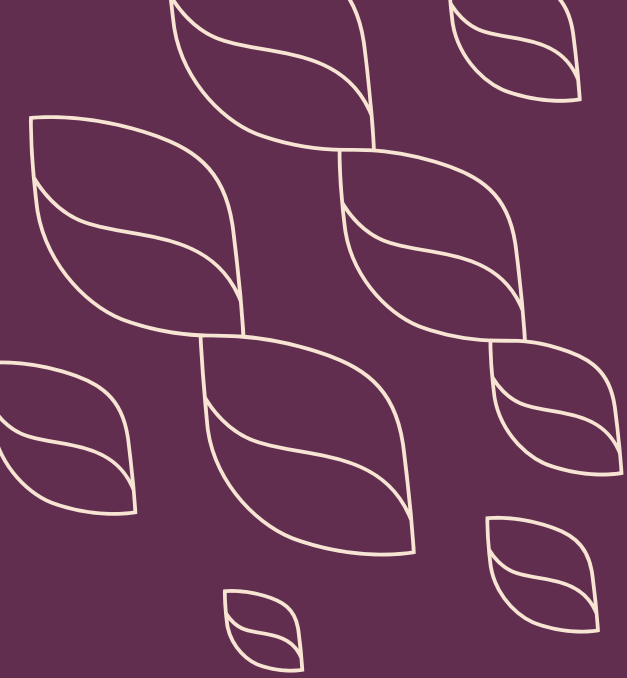

Pysäytetään ilmastonmuutos ja luontokato

- Monimuotoisen luontoympäristön vaikutukset lasten luontosuhteeseen ja hyvinvointiin tulee huomioida.
- Lasten tulevaisuus tulee turvata torjumalla luontokatoa, maaperän köyhtymistä ja ilmastonmuutosta.
- Ympäristökatastrofien ehkäisyssä ja niihin varautumisessa on huomioitava lapset.

A person wearing a beanie and a jacket with a backpack is seen from behind, looking towards a large, multi-story building. The scene is dimly lit, suggesting dusk or dawn, and the overall color palette is a muted, teal-blue. The word "Kiitos!" is overlaid in the center in a white, italicized font.

Kiitos!

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN